

friendly tourism sector. These practices not only reduce the environmental footprint but also attract eco-conscious travelers, boost the country's global tourism appeal, and support long-term economic growth. Through government policies, industry collaboration, and community involvement, Uzbekistan can create a sustainable hospitality sector that aligns with international best practices while preserving its unique heritage.

By integrating Japan's proven sustainability practices, Uzbekistan can enhance its hospitality sector's environmental responsibility and global competitiveness. Through energy efficiency, waste reduction, water conservation, sustainable sourcing, and policy support, the country can position itself as a leading destination for eco-conscious travelers while preserving its rich cultural heritage and natural resources.

#### **References:**

1. Jenkins, I., & Schröder, R. (Eds.). (2013). Sustainability in Tourism. Springer Fachmedien Wiesbaden. [https://doi.org/10.1007/978-3-8349-7043-5\\_1](https://doi.org/10.1007/978-3-8349-7043-5_1)
2. Ministry of Foreign Affairs of Japan. (n.d.). Official Development Assistance (ODA) statistics. Retrieved from <https://www.mofa.go.jp/policy/oda/sector/water/statistics.html>
3. Ministry of Foreign Affairs of Japan. (n.d.). ODA agricultural sector statistics. Retrieved from <https://www.mofa.go.jp/policy/oda/sector/agriculture/statistics.html>
4. United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (n.d.). Sustainable development in tourism. Retrieved from <https://www.unwto.org/sustainable-development>
5. Hospitality Insights. (n.d.). Sustainable tourism trends. Retrieved from <https://hospitalityinsights.ehl.edu/sustainable-tourism-trends>
6. Green Lodging News. (2021). Tokyo Station Hotel expands Carbon Neutral Stay Program to all rooms. Retrieved from <https://www.greenlodgingnews.com/tokyo-station-hotel-expands-carbon-neutral-stay-program-to-all-rooms/>
7. Skift Research. (2021). Sustainability in travel: Emissions benchmark for hotel companies. Retrieved from <https://research.skift.com/reports/sustainability-in-travel-2021-emissions-benchmark-hotel-companies/>
8. Hospitality Net. (n.d.). Sustainability in the hospitality industry. Retrieved from <https://www.hospitalitynet.org/explainer/4120392.html>

### **AGROTURIZM -BARQAROR TARAQQIYOT KALITI**

**Naimova Surayyo**

Buxoro davlat universiteti Iqtisofiyot va turizm fakulteti  
Turizm va mehmondo'stlik yo'nalishi 1-bosqich magistranti

[naimovasurayyo@gmail.com](mailto:naimovasurayyo@gmail.com)

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada agroturizmning barqaror rivojlanishdagi o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Maqolada agroturizmning ta'rifi, uning ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy foydalari hamda qishloq xo'jaligi va turizmni uyg'unlashtirish orqali barqaror taraqqiyotga qanday hissa qo'shishi muhokama qilingan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, agroturizm qishloq hududlarida iqtisodiy farovonlikni oshirish va madaniy merosni saqlash bilan bir qatorda ekologik barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi.

**Kalit so'zlar:** Agroturizm, qishloq turizmi, barqaror turizm, iqtisodiy naf, ekologik barqarorlik, madaniy meros, qishloq xo'jaligi, yashil texnologiyalar.

**Abstract:** This article analyzes the role and importance of agritourism in sustainable development. The article discusses the definition of agritourism, its environmental, economic and social benefits, and how it contributes to sustainable development by combining agriculture and tourism. The results of the study show that agritourism plays an important role in ensuring environmental sustainability, as well as increasing economic well-being and preserving cultural heritage in rural areas.

**Key words:** Agrotourism, rural tourism, sustainable tourism, economic benefit, environmental sustainability, cultural heritage, agriculture, green technologies.

**Kirish:** So'nggi yillarda agroturizm jahon bo'ylab ommalashib, qishloq xo'jaligi va turizmning uyg'unlashuvi orqali barqaror taraqqiyotga xizmat qilib kelmoqda. Agroturizm nafaqat qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilariga qo'shimcha daromad manbai yaratadi, balki ekologik muvozanatni saqlash, mahalliy an'analarni asrab-avaylash hamda qishloq joylarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda sayohatga bo'lgan talab dunyo miqyosida tez suratlarda o'sib bormoqda va shu sababli turizmning barqarorlik tamoyillariga asoslanishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun har bir sanoat o'z sohasida barqarorlik uchun yechim topishga da'vat etiladi. Barqarorlik o'zining asosiy maqsadi sifatida mas'uliyatli va uyg'un tarzda, ekologik va ijtimoiy oqibatlarni, shuningdek, iqtisodiy maqsadlarni hisobga olgan holda harakatlarni boshqarishga qaratilgan qadriyatlar va tamoyillarga urg'u beradi. Barqaror turizm ham ekologik, iqtisodiy va ijtimoiy muvozanatni saqlagan holda turizmni rivojlantirishga qaratilgan yondashuv hisoblanadi. U tabiiy resurslarni asrash, mahalliy iqtisodiyotni rivojlantirish va madaniy merosni saqlab qolishga xizmat qiladi. Agroturizm esa barqaror turizmning muhim turlaridan biri bo'lib, qishloq xo'jaligi va turizmni uyg'unlashtirish orqali barqaror rivojlanishga hissa qo'shadi. Agroturizm fermerlar va jamoalar uchun ko'plab ijtimoiy-iqtisodiy imkoniyatlarni ochib beruvchi va shu bilan birga tashrif buyuruvchilar uchun dam olish va dam olish tadbirlarini yaratish orqali barcha manfaatdor tomonlarga foyda keltirishi mumkin bo'lgan barqaror yondashuv sifatida keng baholanadi. Kichik fermer xo'jaliklari ishlab chiqarish va bozorlar bilan savdolashish vakolatlari bo'yicha yirik hamkasblari bilan raqobatlasha olmasligi mumkin bo'lgan bir sharoitda, agroturizm kichik fermer xo'jaliklari agrobizneslarining iqtisodiy o'sish imkoniyatlari uchun muqobil variant bo'lib xizmat qiladi. Bundan tashqari, agroturizm infratuzilmani rivojlantirish imkoniyatlarini yaxshilaydi, natijada qishloq joylarida yangi ish o'rinlari yaratiladi. Agroturizm davlat investitsiyalari va xorijiy investitsiyalar nuqtai nazaridan butun mahalliy iqtisodiy tuzilma uchun ham iqtisodiy, ham ijobiy bilvosita foyda keltiradi, barqaror infratuzilmaning o'sishini rag'batlantiradi va mahalliy infratuzilmani mustahkamlaydi. Agroturizm qishloq joylarida atrof-muhitni rivojlantirishda muhim rol o'ynashi odatda e'tirof etiladi, bu yerda tashrif buyuruvchilar tabiiy va madaniy manbalarga ko'proq ahamiyat beradi. Madaniy barqarorlik sayyohlik joylarining noyob madaniy merosini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Agroturizm siyosiy barqarorlik bilan birgalikda turizm rivojlanishining mahalliy hamjamiyatlarning manfaatlari va ehtiyojlariga mos kelishini ta'minlash uchun ajralmas hisoblanadi. Ammirato va boshqa olimlarning fikriga ko'ra agroturizm nafaqat madaniy merosni, balki mahalliy hamjamiyatlarning an'analarni ham himoya qilish uchun mavjud aktivlar va vositalardan oqilona foydalanish imkonini beradi. Bu fikr birinchi bo'lib Contini, Scarpellini va Polidori tomonidan ta'kidlangan, ular agroturizm qishloq joylarining madaniy merosini saqlashning muhim elementi ekanligini kuzatgan. Ciolac va boshqa olimlar esa agroturizm sayyohlar ekologik va madaniy merosni yuqori baholaydigan chekka qishloq hududlarida mahalliy rivojlanishning asosiy omili ekanligini ta'kidladilar. Madaniyat, tarix va arxeologiya, tadbirlar va festivallarga tashrif buyurish, oshxonadan bahramand bo'lish sayyohlar qishloqda zavqlanadigan jihatlardan biridir. Tabiiy resurslar va madaniy merosni asrab-avaylash agroturizmni muhim qo'shimcha faoliyat sifatida rivojlantirish uchun qulay muhit yaratishga yordam beradi.

**Material va metodlar.** Ushbu tadqiqotda agroturizmni rivojlanishi hududlarda barqarorlikka asoslanish xususiyatlarini ilmiy va amaliy jihatdan o'rganish maqsad qilingan. Maqolada ilmiy adabiyotlar tahlili, taqqoslash va empirik yondashuvlar asosida agroturizmning barqaror rivojlanishga ta'siri o'rganildi. Tadqiqotda agroturizmning ijtimoiy, iqtisodiy va ekologik jihatlari hamda uning turli davlatlardagi amaliy tajribalari tahlil qilindi. Agroturizm loyihalari amalga oshirilayotgan hududlardan olingan amaliy misollar va ma'lumotlar tahlil qilindi. Mazkur metodlar yordamida agroturizmning barqarorlik tamoyillarini o'zida qay darajada namoyon etishi o'rganildi va tahliliy xulosalar shakllantirildi.

**Tadqiqotning natijasi.** Dunyoning ko'plab mamlakatlarida qishloq aholisining turmush darajasi juda past. So'nggi o'n yilliklarda iqtisodchilar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni

ko'rsatdiki, aholi gavjum mamlakatlarda yashovchi aholining katta qismi qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishidan, ya'ni o'simlik va chorvachilikdan daromad ololmaydi. Bu ishlab chiqarishdan aholi ehtiyojlarini qondirish uchun juda kam daromad olish mumkin. Dehqonchilikdan tashqari manbalardan daromad olish kerak. Dunyoning ko'pgina mamlakatlarida dehqonlar o'zlarining moddiy ehtiyojlarini yashash joyida qondirish imkoniyatiga ega bo'lmagan shaharga ko'chib o'tishadi, ular ko'pincha ish topa olmaydilar. Bunday migratsiyalarning oqibatlari achinarli. Har xil turdagi ijtimoiy patologiyalarning paydo bo'lishiga yordam beradigan xarobalar shakllanadi. Bunday holatlarni oldini olish uchun hududda agroturizmni rivojlantirish katta samara beradi. So'nggi ma'lumotlarga qaraganda jahon miqyosida agroturizm bozori hajmi 2024 yilda 8,10 milliard dollarga baholangan va 2025 yildan 2030 yilgacha CAGR(yillik o'sish sur'ati) darajasi 11,9 foizga o'sishi kutilmoqda. Agroturizm so'nggi yillarda haqiqiy qishloq tajribasini izlayotgan mahalliy va xalqaro sayohatchilarni qiziqtiradigan omillarning birlashishi natijasida sezilarli o'sishni boshdan kechirdi. Bozorning bu kengayishi iste'molchilarni qishloq xo'jaligi faoliyati va qishloq turmush tarzi bilan bog'laydigan barqaror va immersiv sayohat tajribasiga qiziqishning ortishi bilan asoslanadi. Bundan tashqari, mahalliy oziq-ovqat tizimlariga bo'lgan qiziqish va xabardorlikning oshishi qishloqdan dasturxongacha bo'lgan tajribaga bo'lgan talabni oshirdi, bu yerda tashrif buyuruvchilar mahsulot yig'ish, fermada yangi ingredientlar bilan oshpazlik mashg'ulotlarida qatnashish va mahalliy mutaxassislardan an'anaviy dehqonchilik usullarini o'rganish kabi faoliyat bilan bevosita shug'ullanishlari mumkin.

Fermerlar jamoasi uchun agroturizm global barqarorlik sa'y-harakatlarini kuchaytirish bilan birga qo'shimcha daromad olish uchun muhim imkoniyatdir. Bu sektor fermerlarga foydali biznes loyihalarini taqdim etish, shuningdek, arzon, oilaviy dam olish tajribasini yaratish uchun ulkan salohiyatga ega. Natijada, qishloq xo'jaligi amaliyotlari doirasida turizmning o'sib borayotgan integratsiyasi bozorning sezilarli o'sishiga olib keladi. Ma'lum bir hududda agroturizm kirib borar ekan, bu hudud ham iqtisodiy, ham ijtimoiy, ham ekologik tomondan rivojlanib boradi. Agroturizmni mahalliy tovarlarni sotib olish va qishloq joylarda kichik, mahalliy biznes bilan ishtirok etish orqali mahalliy madaniyatlarning yaxlitligini hurmat qiladigan va qo'llab-quvvatlaydigan barqaror turizm biznesi deb atash mumkin. Qishloq xo'jaligi va fermerlik sohasida madaniy meros va an'anaviy qadriyatlarni saqlaydigan korxonalarni qo'llab-quvvatlash hamda qayta tiklanmaydigan resurslardan imkon qadar kamroq foydalangan holda, ekologik jihatdan ongli resurslarni tejaydigan mahalliy iqtisodiyotlarga yordam berish zarur. Kam rivojlangan mamlakatlarda iqtisodiy motivlar agroturizmni rivojlantirishning eng muhim omillari sifatida qaraladi, bu esa qishloq xo'jaligiga bozordagi o'zgarishlar va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq iqtisodiy xavflarni engishda yordam beradi. Misol tariqasida Italiya davlatining Toskana viloyatini ko'rishimiz mumkin. Agroturizm rivojlanishidan oldin Toskana hududi asosan an'anaviy qishloq xo'jaligiga asoslangan bo'lib, uning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida bir qator muammolar mavjud edi. Birinchidan fermerlarning daromadi past edi ya'ni 20-asrning o'rtalarigacha Toskana hududidagi dehqonlar asosan uzumzorlar, zaytun bog'lari va bug'doy yetishtirish bilan shug'ullangan. Ammo sanoatlashuv va shaharlarni rivojlanishi natijasida fermerlarning daromadi pasaygan, chunki ularning mahsulotlari narxi arzonlashgan va bozorga kirish qiyinlashgan. Ko'plab yoshlar qishloq xo'jaligidan voz kechib, shaharlar va sanoat markazlariga ko'chib ketgan, natijada ko'plab yerlar tashlab qo'yilgan. Ikkinchidan 1950–1970-yillar oralig'ida ko'plab qishloq hududlarida aholining kamayishi kuzatildi, chunki odamlar yaxshiroq yashash sharoitlarini izlab shaharlar tomon ketgan. Natijada qishloqlar aholisi keksayib, yosh avlod dehqonchilik bilan shug'ullanishni istamay qo'ygan. Uchinchidan Mahalliy hunarmandchilik, an'anaviy qishloq uy-joylari va urf-odatlar unutilish xavfi ostida qolgan. Shuningdek ko'plab tarixiy bino va fermer uylari qarovsiz holatda qolgan, chunki ularning egalarida ularni ta'mirlash yoki saqlash uchun mablag' yetishmagan. Qishloq xo'jaligi yerlari tashlab qo'yilgan. Bu kabi bir qator muammolarning yechimi sifatida agroturizm ko'rilgan. Hududda agroturizm rivojlanishi bilan barcha muammolar yechildi. Natijada Toskana – Italiyaning eng mashhur qishloq xo'jaligi va turizm markazlaridan biri bo'ldi. Ushbu hududda agroturizm qishloq xo'jaligi bilan turizmni uyg'unlashtirib, barqaror

rivojlanishga erishishning samarali modeliga aylandi. Toskana fermerlari mehmonxonalarga bog'liq bo'lmasdan, sayyohlarga o'z mahsulotlarini bevosita sotish imkoniyatiga ega bo'ldi. Agroturizm tufayli qishloq joylarida yangi yo'llar, mehmonxonalar, restoranlar va boshqa xizmatlar ochildi. Mahalliy aholi yangi ish o'rinlariga ega bo'ldi. Shuningdek fermerlar organik va ekologik usullar bilan mahsulot yetishtirishni boshladi, chunki sayyohlar sog'lom oziq-ovqatga qiziqadi. Agroturizm tufayli qishloq xo'jaligi yerlari himoya qilinmoqda, chunki ular turistik maskan sifatida muhim rol o'ynaydi. Uzumzorlar, zaytun bog'lari va o'rmonlar saqlanib qoldi, shaharsozlik va sanoat rivojlanishining oldi olindi. Toskana misolida ko'rinib turibdiki, agroturizm iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy barqarorlikka hissa qo'shadi. Fermerlar turizm orqali daromad topadi, qishloq hududlari rivojlanadi, qishloqning ekologik muhiti mustahkamlanadi va mahalliy madaniyat saqlanib qolinadi. Bir so'z bilan aytganda Agroturizm tadbiriq etilgan hududning iqtisodiy va ekologik muammolarini hal qilib, uni barqaror rivojlanish yo'liga olib chiqadi.

Quyidagi jadvalda agroturizmning ijtimoiy -iqtisodiy hamda ekologik ahamiyatini ko'rish mumkin.

| Iqtisodiy                                 | Ijtimoiy                                    | Ekologik                                                      |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| Yangi ish o'rinlarining paydo bo'lishi    | Yangi ko'nikmalarga ega bo'lishi            | Tabiatni muhofaza qilish                                      |
| Mahalliy infrastrukturaning yaxshilanishi | Mahalliy ma'daniyatning saqlanishi          | Resurslardan oqilona foydalanish                              |
| Investitsiyalarni jalb qilish             | Qishloq joylaridan migratsiyaning kamayishi | Chiqindilarni kamaytirish va qayta ishlash                    |
| Mahalliy mahsulotlarni targ'ib qilish     | Aholi turmush darajasining o'sishi          | Ekologik dehqonchilik va organik mahsulotlarni rivojlantirish |
| Daromadlarning o'sishi                    |                                             | Qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish          |

1-jadval. Agroturizmning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik ahamiyati

Agroturizmning iqtisodiy ahamiyati qishloq xo'jaligi, bog'dorchilik yoki chorvachilik xo'jaliklarini rivojlantirishni rag'batlantirish, qishloq xo'jaliklari uchun (ko'pincha cheklangan investitsiya xarajatlari bilan), shuningdek, mahalliy yoki mintaqaviy hukumatlar uchun qo'shimcha daromad manbalarini yaratish bilan bog'liq hisoblanadi. Qishloq hududlarida agroturizmni rivojlantirishning iqtisodiy tomonlari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

**1.** Aholi bandligini yaratish va ishsizlik darajasini, shu jumladan yashirin ishsizlik darajasini pasaytirish qishloq aholisini zarur, jamiyat tomonidan qabul qilinishiga olib keladi, ularning malakasini oshirishga (psixologik jihat) rag'batlantiradi va kadrlar salohiyatidan foydalanishga yordam beradi.

**2.** Fermerlar uchun qo'shimcha daromad manbalarini olish imkoniyatini yaratadi. Bu o'z navbatida fermerlikka qaramlikni kamaytiradi. Fermerlar mahalliy fermer xo'jalik faoliyatlarini diversifikatsiya qilish orqali o'z daromadlarini ko'paytirishlari mumkin.

**3.** Fermerlar daromadining ko'payishi o'z navbatida ma'lum bir hududning infrastrukturasi yaxshilanishiga olib keladi ya'ni daromad masalan, qurilish yoki ta'mirlash ishlariga yo'naltirilishi mumkin.

**4.** Investitsiyalarni jalb qilish – Qishloq infratuzilmasini rivojlantirish uchun xususiy va davlat investitsiyalarini jalb etadi. Mahalliy va xorijiy sarmoyadorlarni jalb qilib, yangi loyihalar boshlashga imkon yaratadi.

**5.** Mahalliy mahsulotlarni targ'ib qilish – kam ta'minlangan hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishga ko'maklashish, qishloqlarda iqtisodiy faoliyatni ko'p qirrali qilish,

qishloq joylarda boshqa faoliyat turlarini rivojlantirish uchun shart-sharoit va imkoniyatlar yaratish orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlari va hunarmandchilik buyumlarini sotish imkoniyatini oshiradi.

Ijtimoiy jihatdan esa agroturizm qishloq jamoasiga hurmatning kuchayishi, qishloq va shahar madaniyatining uyg'unlashuvi va qishloq jamoasining an'anaviy turmush tarzi bilan aloqada bo'lish imkoniyati bilan bog'liq. Agroturizmning ijtimoiy tomonlari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

1. Yangi ko'nikmalarga ega bo'lish. Bunda qishloq aholisi tajriba va kasblarga ega bo'lish, chet tillarini o'rganish, tadbirkorlik ko'nikmasiga ega bo'lish, qishloq jamoatchiligini faollashtirish, turistik xizmat ko'rsatish bo'yicha yangi imkoniyatlarni shakllantirish, o'z hududi, uning tarixi va diqqatga sazovor joylari haqida bilimni kengaytirish yoki ko'proq bilishni rag'batlantirish kabi yangi ko'nikmalarga ega bo'ladilar.

2. Agroturizm yangi odamlar bilan tanishish, yangi aloqalar va ijtimoiy aloqalar o'rnatish imkoniyati, ham fermerlar, ham ularning mehmonlari tomonidan tajriba yoki munosabat almashish, turli xil munosabat, hatti-harakatlar yoki fikrlarga nisbatan bag'rikenglikni oshirish, bilimlarni kengaytirish imkonini beradi.

3. Hududda agroturizmni rivojlantirish qishloq an'alarini tiklash, xalq an'analari va madaniyatini hurmat qilish va saqlashga ko'maklashish, qishloqlarda madaniyatni rivojlantirish, qishloqlardagi ayrim obyektlardan (mahalliy markazlar, sport inshootlari va boshqalar) to'liq foydalanish va qayta tiklash imkoniyati beradi.

4. Qishloq hududlarida agroturizmni rivojlantirish aholi turmush darajasining o'sishiga olib keladi. Yangi ish o'rinlarini yaratish orqali ishsiz aholini ish bilan band qilish bunga sabab bo'ladi. Ayniqsa ayyollarning faolligi oshadi.

5. Qishloq joylarida yangi ish o'rinlari yaratilar ekan o'z-o'zidan chetga chiqib ishlaydigan aholining soni keskin pasayadi.

Agroturizm qishloq xo'jaligi va turizmni birlashtirib, atrof-muhitni himoya qilish va barqaror rivojlanishni ta'minlashga yordam beradi. Bu yondashuv tabiiy resurslarni asrash, ekologik qishloq xo'jaligini rivojlantirish va biologik xilma-xillikni saqlashda muhim rol o'ynaydi. Agroturizmning ekologik jihatlari quyidagilarda namoyon bo'ladi:

1. Atrof-muhitga g'amxo'rlikni kuchaytirish, tabiatni muhofaza qilish, mehmonlar va mehmonlar uchun yanada qulay muhit yaratish.

2. Agroturizm ekologik dehqonchilikni rivojlantirib, kimyoviy o'g'itlar va pestitsidlar ishlatilishini kamaytiradi, bu esa yer va suv resurslarini ifloslanishdan himoya qiladi. Shuningdek tuproq unumdorligini saqlash uchun organik dehqonchilik, tomchilatib sug'orish va tabiiy o'g'itlardan foydalanish orqali tabiiy resurslardan oqilona foydalaniladi.

3. Agroturizm rivojlangan hududlarda fermerlar organik mahsulotlar ishlab chiqarishga o'tadi, chunki sayyohlar sog'lom va tabiiy mahsulotlarni tanlaydi. Hamda mahalliy o'simlik va hayvonot dunyosi himoyalanaadi, chunki qishloq xo'jaligi yerlarining yovvoyi tabiatga zarar yetkazishi kamayadi.

4. Agroturizm ekologik toza yondashuvni rag'batlantirib, plastik va boshqa zararli chiqindilarni kamaytirishga e'tibor qaratadi. Ko'plab fermerlar biologik chiqindilarni kompost qilish va tabiiy o'g'it sifatida foydalanish usullarini qo'llaydi.

5. Agroturizm bilan shug'ullanuvchi ko'plab xo'jaliklar quyosh panellari, shamol generatorlari va biogaz tizimlarini joriy qilmoqda. Bu esa fossil yoqilg'ilarga bo'lgan ehtiyojni kamaytirib, atrof-muhitga zarar yetkazilishining oldini oladi.

Tarmoqlararo xususiyati tufayli turizm turli kasbiy va ijtimoiy guruhlarini faollashtiradi, bundan tashqari turizm qishloqlarda jonlanish omili va ijtimoiy -iqtisodiy taraqqiyot imkoniyatlarini taqdim etish orqali qishloq jamiyatini jonlantiradi hamda ko'pgina imkoniyatlar eshigini ochib beradi. Agroturizmni Qishloq hududlarida rivojlantirish fermerga, tashrif buyuruvchiga hamda mahalliy aholiga birdek foyda keltiradi.

**Xulosa:** Agroturizm qishloq xo'jaligi va turizmning uyg'unlashuvi orqali barqaror rivojlanishga xizmat qiluvchi muhim soha hisoblanadi. U iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik jihatdan qishloq hududlarining rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, agroturizm kichik fermer xo'jaliklari uchun qo'shimcha daromad manbai yaratish, yangi ish o'rinlarini ochish, mahalliy infratuzilmani yaxshilash va qishloq joylaridan migratsiyani kamaytirish imkonini beradi. Shu bilan birga, ekologik barqarorlikni ta'minlash, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va madaniy merosni saqlashga yordam beradi. Agroturizm kirib borgan joyga barqaror rivojlanish bo'ladi chunki agroturizm o'zida barqaror turizm elementlari mujassamlashtirgan holda hududning har tomonlama rivojlanishiga ko'maklashadi.

Jahon tajribasi, xususan, Italiyaning Toskana viloyati misolida ko'rib chiqilganidek, agroturizm hududlarning iqtisodiy va ijtimoiy tiklanishida samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Fermerlar uchun yangi bozorlar yaratilib, an'anaviy dehqonchilik usullari va ekologik mahsulotlar ishlab chiqarish rag'batlantiriladi. Natijada, qishloq joylarida turizm bilan bog'liq xizmatlar rivojlanib, barqaror iqtisodiy o'sishga erishiladi. Agroturizm rivojlanishi barqaror iqtisodiy rivojlanish, atrof-muhit muhofazasi va mahalliy jamoalar uchun ijtimoiy barqarorlik yaratishda muhim rol o'ynaydi. Ko'plab mamlakatlarda bu yondashuv muvaffaqiyatli tatbiq etilib, qishloq hududlarining jonlanishiga sabab bo'lgan.

Shunday qilib, agroturizmning rivojlanishi qishloq hududlarining barqarorligini ta'minlashda muhim vosita bo'lib, iqtisodiy barqarorlik, ekologik muvozanat va madaniy merosni asrashni ta'minlovchi innovatsion yondashuv sifatida baholanadi. Shu sababli, agroturizmni rivojlantirishga yo'naltirilgan strategik chora-tadbirlar davlat va xususiy sektor tomonidan qo'llab-quvvatlanishi lozim.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:**

1. Patterson I. Aslam, M.U(2024). Agritourism as an Emerging Sustainable Tourism Industry in Uzbekistan. *Sustainability* 16,7519.
2. Ramona Ciolac , Tabita Adamov , Tiberiu Iancu , Gabriela Popescu , Ramona Lile , Ciprian Rujescu and Diana Marin (2019) Agritourism-A Sustainable Development Factor for Improving the 'Health' of Rural Settlements. Case Study Apuseni Mountains Area. *Sustainability* 2019, 11, 1467.
3. Emmanuel N. Kaitano D. (2024) Agritourism and sustainability: A global bibliometric analysis of the state of research and dominant issues. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* 46
4. [M. Sznajder](https://cabidigitallibrary.org), [L. Przezbórska](https://cabidigitallibrary.org), [F. Scrimgeour](https://cabidigitallibrary.org). The Concept of Agritourism <https://cabidigitallibrary.org>
5. Filippo Randelli, Patrizia Romei (2013) Rural tourism driving regional development in Tuscany. The renaissance of the countryside. *British Journal of Economics Management & Trade*
6. Emmanuel Ndhlovu , Kaitano Dube (2024) Agritourism and sustainability: A global bibliometric analysis of the state of research and dominant issues. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* 46 (2024) 10074

#### **O'ZBEKISTONNING TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH ZARURIYATI Miraxmedova Kamola Fozil qizi**

TDAU Turizm va mehmondo'stlik yo'nalishi 1-kurs magistranti  
ismoilova.zhaoxi07@gmail.com

**Annotatsiya:** O'zbekiston turizm sohasini rivojlantirishda xorijiy tajribalardan foydalanish zarurati zamon talabi hisoblanadi. Turizm sohasining global tendentsiyalari va rivojlanish usullari, mamlakatning iqtisodiy o'sishi va xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Ushbu maqolada xorijiy tajribalarning